

11.12.2020

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen lainsäädännön uudistamistyöryhmä

Asettaminen Valtiovarainministeriö asettaa työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus tarvittaviksi lakimuutoksiksi ja täydennyksiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvään lainsäädäntöön.

Toimikausi 1.1.2021–31.8.2021

Tehtävä Työryhmän tehtävänä on arvioida, miten rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevaa lainsäädäntöä tulisi muuttaa huomioiden EU:n rahanpesudirektiivien kansallisessa täytäntöönpanossa havaitut puutteet, FATF:n huhtikuussa 2019 julkaisemassa Suomen maa-arvioraportissa esitetyt toimenpidesuositukset sekä kansalliset rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen liittyvät lainsäädännön muutostarpeet.

Työryhmän tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Tausta Vuonna 2017 pantiin kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta, jäljempänä *neljäs rahanpesudirektiivi*. Neljäs rahanpesudirektiivi pantiin kansallisesti täytäntöön muun muassa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetulla lailla (444/2017, jäljempänä *rahanpesulaki*) ja rahanpesun selvittelykeskuksesta annetulla lailla (445/2017).

Suomi sai Euroopan komissiolta 25.1.2019 perustellun lausunnon, jonka mukaan Suomi ei ole saattanut kansallista lainsäädäntöään kaikkien neljännen rahanpesudirektiivin säännösten mukaisiksi. Suomen hallitus antoi komissiolle vastauksen, jossa annettiin tarkempi selvitys komission perustellussa lausunnossa osoitettujen kohtien kansallisesta täytäntöönpanosta. Samalla vastauksessa todettiin, että Suomen hallitus aikoi arvioida tarvetta lainsäädännön täsmentämiseen. Komissiolta 14.5.2020 saadun tiedon mukaan komissio on päättänyt lopettaa rikkomusmenettelyn Suomen osalta. Päätös ei estä komissiota aloittamasta halutessaan rikkomusmenettelyä uudelleen.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/843 rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen annetun direktiivin (EU) 2015/849 ja direktiivien 2009/138/EY ja 2013/36/EU muuttamisesta (jäljempänä *viides rahanpesudirektiivi*) on pantu kansallisesti täytäntöön pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä annetulla lailla (571/2019), virtuaalivaluutan

tarjoajista annetulla lailla (572/2019) sekä muutoksilla muun muassa rahanpesulakiin. Komissio on aloittanut viidennen rahanpesudirektiivin kansallisten täytäntöönpanojen arvioinnin.

Suomi on jäsen Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n alaisessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisessa työryhmässä Financial Action Task Forcessa (jäljempänä *FATF*). FATF on hallitustenvälinen toimintaryhmä, joka kehittää suosituksia rahanpesun sekä terrorismin ja joukkotuhousoseiden rahoittamisen estämistä koskeviksi toimintamalleiksi. FATF suorittaa myös maa-arvioita, joissa kartoitetaan rahanpesun sekä terrorismin ja joukkotuhousoseiden rahoittamisen estämisen ja selvittämisen tilannetta kulloinkin tarkastelun kohteena olevassa maassa. FATF toteutti Suomen maa-arvioinnin vuosien 2018–2019 aikana. FATF:n esiin nostamien puutteiden johdosta kansallisia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevia säännöksiä, erityisesti rahanpesulain ja rikoslain (39/1889) säännöksiä, tulee muuttaa tai täydentää kansallisen lainsäädännön yhteensovittamiseksi FATF:n suositusten kanssa. Suomi on maa-arvioinnin jälkeen FATF:n tehostetussa seurannassa ja raportoi FATF:lle edistymisestään suositusten täyttämässä määräajoin. Suomi raportoi ensimmäisen kerran edistymisestään lokakuussa 2020 pidetyssä FATF:n yleiskokouksessa.

Valtiovarainministeriö on kartoittanut keskeisiltä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen viranomaisilta ja muilta toimijoilta mahdollisia rahanpesulainsäädännön muutostarpeita kevään ja kesän 2020 aikana. Lainmuutostarpeita on saatu rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen valvontaviranomaisilta, ilmoitusvelvollisilta ja keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskukselta. Näistä lainmuutostarpeista on valittu sellaiset ehdotukset, joita on tarpeen käsitellä asetettavassa työryhmässä. Osa ehdotuksista valmistellaan virkatyönä.

Työryhmän on työssään otettava huomioon erityisesti seuraavat tavoitteet:

- 1) Sääntelyn selkiyttäminen
- 2) Hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan parannetaan tiedonvaihtoa ja tehostetaan valvontaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjumiseksi
- 3) Suomen lainsäädäntö vastaa EU:n lainsäädäntöä ja siinä on huomioitu erityisesti komission esiin nostamat puutteet EU:n rahanpesudirektiivien kansallisessa täytäntöönpanossa
- 4) Suomen lainsäädäntö vastaa FATF:n suosituksia ja erityisesti FATF:n Suomen maa-arvioreportissa esiin nostetut puutteet huomioidaan kansallisessa rahanpesulainsäädännössä tarpeellisilta osin

Työryhmän tulee työssään erityisesti arvioida:

- I. rahanpesulain soveltamisalaa koskevien säännösten muutostarpeita
- II. rahanpesulain riskiarvioita koskevien säännösten muutostarpeita
- III. rahanpesulain asiakkaan tuntemista koskevien säännösten muutostarpeita
- IV. rahanpesulain rahanpesun valvontarekisteriä koskevien säännösten muutostarpeita
- V. rahanpesulain valvontaa koskevien säännösten muutostarpeita
- VI. rahanpesulain hallinnollisia seuraamuksia koskevien säännösten muutostarpeita
- VII. tarvetta rahanpesulain epäilyttävän liiketoimen määrittelemiseksi

VIII. virtuaalivaluutan tarjoajia koskevan sääntelyn muutostarpeita

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtajat

Lainsäädäntöneuvos Maarit Pihkala, valtiovarainministeriö

Neuvotteleva virkamies Jaana Vehmaskoski, valtiovarainministeriö

Jäsenet

Erityisasiantuntija Juho Keinänen, valtiovarainministeriö

Poliisiylitarkastaja Sami Ryhänen (varajäsen hallitusneuvos Johanna Hakala), sisäministeriö

Lainsäädäntöneuvos Virpi Koivu, oikeusministeriö

Lainsäädäntösihteeri Mikael Ruotsi, ulkoministeriö

Johtava asiantuntija Nadine Hellberg-Lindqvist (varajäsen erityisasiantuntija Jyri Oksanen), työ- ja elinkeinoministeriö

Ylitarkastaja Anu Jaakkola (varajäsen rikostarkastaja Jaakko Christensen), Keskusrikospoliisi

Ylitarkastaja Antti Wahlroos (varajäsen ylitarkastaja Heli Heikkola), Suojelupoliisi

Poliisitarkastaja Timo Kilpeläinen, Poliisihallitus

Ylitarkastaja Laura Kumpulainen, Poliisihallitus, Arpajaishallinto

Johtava lakimies Jonna Ekström (varajäsen toimistopäällikkö Pekka Vasara), Finanssivalvonta

Ylitarkastaja Asta Mykkänen (ylitarkastaja Raisa Badiali), Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Tulliyliytarkastaja Sami Vainikka (varajäsen tulliyliytarkastaja Pirkko Alamäki-Karkiainen), Tulli

Tiimiesimies Henrik Räihä (varajäsen erityisasiantuntija Maria Koivusalo), Patentti- ja rekisterihallitus

Tarkastusjuristi, Kristiina Sare (varajäsen jäsenyksikön johtaja Risto Ruuska), Suomen Asianajajaliitto

Johtava asiantuntija Mika Linna, Finanssiala ry

Sihteerit

Hallitussihteeri Ami Kähäri, Valtiovarainministeriö

Suunnittelija Aino Nuotio, Valtiovarainministeriö

Työryhmä kutsuu työnsä tueksi vaikutusarvioiden laadintaan ekonomistin valtiovarainministeriöstä. Työryhmä voi lisäksi kuulla muita asiantuntijoita sekä asettaa valmisteluryhmiä.

Valtiovarainministeri

Matti Vanhanen

Osastopäällikkö

Pauli Kariniemi